

INLEIDING

Wat is het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting?

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting werd in 1999 opgericht door het "Samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid". De oprichting van het Steunpunt ligt in het verlengde van het Algemeen Verslag over de Armoede waarin de oprichting van een structureel overleginstrument werd gevraagd dat het algemene armoedebeleid nieuwe impulsen zou geven.

Het samenwerkingsakkoord bepaalt de taken¹ van het Steunpunt. Dit heeft hoofdzakelijk de opdracht om informatie inzake bestaansonzekerheid te analyseren, aanbevelingen en concrete voorstellen voor een beter beleid te formuleren, adviezen op eigen initiatief uit te brengen en om de twee jaar een verslag te schrijven. Deze opdrachten moeten in structureel overleg met mensen in armoede uitgevoerd worden.

De werkzaamheden van het Steunpunt houden nog heel wat andere activiteiten in.

- Het Steunpunt organiseert ook overlegmomenten waar armenverenigingen en professionelen met andere doelstellingen dan de redactie van het tweejaarlijkse verslag samenkomen.
- Het organiseert of neemt deel aan overleg met administraties van de federale Staat en van Gemeenschappen en Gewesten (bijvoorbeeld: opvolging van het Nationale Actieplan voor sociale insluiting),
- Het schrijft artikels voor tijdschriften², komt tussen op colloquia, rondetafels, vormingen.

¹ Artikel 5 van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid (BS van 16-12-98 en van 10-07-99).

² Meest recente voorbeelden zijn artikels over de rechten van de patiënt, de ondervertegenwoordiging van arme bevolkingsgroepen in databanken, participatie van arme personen aan het beleid.

- Het beantwoordt vragen om inlichtingen, of het nu om documentatie of om concrete individuele situaties gaat³.
- Het Steunpunt beheert een website (www.armoedebestrijding.be) over zijn activiteiten.
- Het neemt aan sommige activiteiten van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding deel, zoals bijvoorbeeld de uitwerking van een ontwerp van Nationaal Actieplan tegen racisme en xenofobie. In het kader van de uitbreiding van de bevoegdheden van het Centrum tot andere vormen van discriminatie⁴ geeft het kennis door, met name inzake discriminaties op basis van fortuin.

Wat zijn de doelstellingen van het verslag?

Dit tweede tweejaarlijkse verslag is een vervolg op het Algemeen Verslag over de Armoede van 1994 en op het eerste tweejaarlijkse verslag van het Steunpunt van 2001. Het stoelt op het overleg met verenigingen waarin armen samenkomen, alsook met sociale partners, beroepsmensen van op het veld belast met de uitvoering van het beleid, wetenschappers, enz. en brengt voorstellen voor een beter beleid naar voren, dit met het oog op de uitroeiing van de armoede middels de toegang tot de grondrechten.

Het tweejaarlijkse verslag is hoofdzakelijk als hulpmiddel voor beleidsbeslissingen bedoeld:

- het brengt problematieken, moeilijkheden op het veld aan het licht;
- het vestigt de aandacht op negatieve effecten van bepaalde beleidsmaatregelen en wijst op goede praktijken;
- het stelt concrete maatregelen voor om de situatie op het terrein en het actuele beleid te verbeteren;
- het stipt beleidsmaatregelen aan die moeten worden geëvalueerd, reikt evaluatievragen aan;
- het werpt nieuwe vragen voor een gedachtewisseling op

³ *Individuele hulp behoort echter niet tot de wettelijke opdrachten van het Steunpunt dat niet over voldoende middelen beschikt om deze adequaat te behandelen.*

⁴ Wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (B.S. 17/03/2003)

Het verslag kan ook een middel zijn om voor de armoedeproblematiek, en alles wat daarbij op het spel staat, te sensibiliseren.

Bij de uitwerking van het verslag worden personen betrokken die in armoede leven. Op die manier kan hun woord doordringen en komt een ander beeld van de armoede aan het licht.

En de opvolging van het verslag? Een dynamisch proces in een ononderbroken samenhang

Het samenwerkingsakkoord voorziet een opvolging van het tweejaarlijkse verslag⁵. Het verslag wordt aan de Interministeriële Conferentie voor Sociale Integratie overgemaakt. De Regeringen van Gewesten, Gemeenschappen en van de federale Staat zijn gehouden een debat over het verslag en over de adviezen van hun raadgevende instanties te voeren (Nationale Arbeidsraad, Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, enz.). Het verslag wordt eveneens aan de verschillende Parlementen overgemaakt.

In het verslag geeft het Steunpunt de bekommernissen en voorstellen van het terrein naar de beleidsmakers door die deze eventueel in concrete maatregelen omzetten. De wettelijke opvolging van het verslag (advies van raadgevende commissies, parlementaire debatten, ...) biedt de mogelijkheid om de debatten in de overleggroepen te voeren en voort te zetten. Ze levert indicaties op voor de evaluatie van de werkzaamheden in overleg en wijst de richting aan voor het volgende verslag.

De opvolging van het eerste tweejaarlijkse verslag werd helaas maar gedeeltelijk gerealiseerd⁶. Toch is dit essentieel omdat zo het verslag in een dynamiek "veld-beleid-veld" wordt ingeschreven. Zonder opvolging

⁵ Art. 4: "De federale Regering bezorgt het Verslag binnen de maand na ontvangst aan de nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven die op hun beurt binnen de maand advies uit brengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren. De Gemeenschappen en Gewesten vragen eveneens advies aan hun adviesorganen die op dit vlak bevoegd zijn volgens dezelfde procedure. (...) Alle ondertekenende partijen verbinden er zich toe een debat te houden over de inhoud van het verslag en van de adviezen, inzonderheid over de aanbevelingen en voorstellen van het verslag."

⁶ Om te weten welke instanties het verslag besproken hebben, zie de website van het Steunpunt op pagina: www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpunt2jaarlijksverslag.htm

van het verslag ontbreekt het beleidsniveau bij het overleg en het zou kunnen dat hierdoor de partners van het overleg afhaken omdat ze het gevoel krijgen niet gehoord te worden!

Het verslag van het Steunpunt zou eveneens een inspiratiebron voor de uitwerking en evaluatie van het Nationale Actieplan voor sociale insluiting van België⁷ moeten zijn.

Wat staat in dit verslag?

Het verslag is opgedeeld in hoofdstukken die meestal op het oeverleg over de verschillende thema's stelen. Talrijke thema's ontbreken echter in het verslag, zoals de toegang tot onderwijs, tot het gerecht, enz. We hebben verkozen het aantal thema's te beperken, om met de beschikbare mankracht, tijd en middelen voldoende grondig op bepaalde onderwerpen te kunnen ingaan.

Bepaalde hoofdstukken brengen verslag uit over het vervolg van het overleg dat voor het eerste verslag werd opgestart:

- Het overleg over de toegang tot de gezondheidszorg werd voortgezet. Dit gebeurde via de medewerking aan een onderzoek over de toegang tot de gezondheidszorg. De groep werd vervolgens tot andere actoren verruimd.
- De overleggroep over arbeid heeft zijn werkzaamheden voortgezet en het thema van de kwaliteit van arbeid behandeld.

Andere hoofdstukken behandelen thema's van nieuwe overleggroepen:

- Na het overleg met armenverenigingen over het ontwerp van wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie is een overleggroep ontstaan die met andere partners werd verruimd. Deze evalueert de wetgevingen betreffende het OCMW en de toepassing ervan.
- Nieuw hoofdstuk over huisvesting ingevolge de recente oprichting

⁷ " In het bijzonder zal het Tweejaarlijks Verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, een blijvende basis vormen voor het NAPIncl." Belgisch Nationaal Actieplan voor sociale insluiting 2003-2005, definitieve versie, goedgekeurd door de Ministerraad op 05 september 2003, niet gepubliceerd, p. 32. http://socialassistance.fgov.be/armoede/cel_nl.htm

van een overleggroep.

Twee hoofdstukken zijn niet door overleg ontstaan.

- Het methodologische hoofdstuk analyseert concrete ervaringen van het Steunpunt. Dit hoofdstuk is een vervolg op het eerste verslag waarin een theoretisch kader voor de dialoog werd gesteld.
- Een hoofdstuk waarin de twee Belgische Nationale Actieplannen voor sociale insluiting (2001-2003 en 2003-2005) en de thema's die in het verslag aan bod komen, met het oog op een eerste evaluatie worden behandeld.

Andere overleggrondes (die nog aan de gang zijn of reeds afgesloten werden) zijn niet in het verslag opgenomen.

- Het overleg dat gevoerd werd om de plaatsing van kinderen wegens armoede te voorkomen, wordt in de Franse Gemeenschap voortgezet. De betrokken partners schrijven momenteel een nota over de stand van zaken bij de gedachtewisseling. Deze nota zal later worden gepubliceerd.
- Het project onderzoek-actie-vorming inzake armoede-indicatoren waarvan de resultaten in februari 2004 worden gepubliceerd.
- Overleg over het Nationaal Actieplan voor sociale insluiting dat op vraag van de Minister van Maatschappelijke Integratie georganiseerd werd en waarover een apart verslag⁸ verschenen is.
- Deelname aan eenmalige overlegmomenten, bijvoorbeeld aan het overleg over de programmawet van 24 december 2002 (BS 31-12-03),...

De toekomst?

De verdere weg van dit tweede tweejaarlijkse verslag is wettelijk bepaald: over zijn inhoud moet een debat in de verschillende Regeringen en raadgevende instanties worden gehouden. Elke volksvertegenwoordiger ontvangt een exemplaar.

⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2003). Opdrachtverslag: [Politieke participatie en het Nationaal Actieplan sociale insluiting: werk aan de winkel. Methode en voorwaarden](http://www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpuntnota's.htm), augustus 2003, niet gepubliceerd.
<http://www.armoedebestrijding.be/publicatiessteunpuntnota's.htm>

De werkzaamheden van het Steunpunt zijn eveneens door zijn wettelijke opdrachten bepaald. Voor de voorbereiding van het derde tweejaarlijkse verslag zullen ook verder overlegondes worden georganiseerd die ook tot nieuwe partners worden uitgebreid. Omdat armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting vraagstukken van algemeen belang zijn, willen we talrijke actoren bij een gedachtewisseling betrekken, die naar een grotere solidariteit zou moeten leiden.

Deze tekst is uit het Frans vertaald.